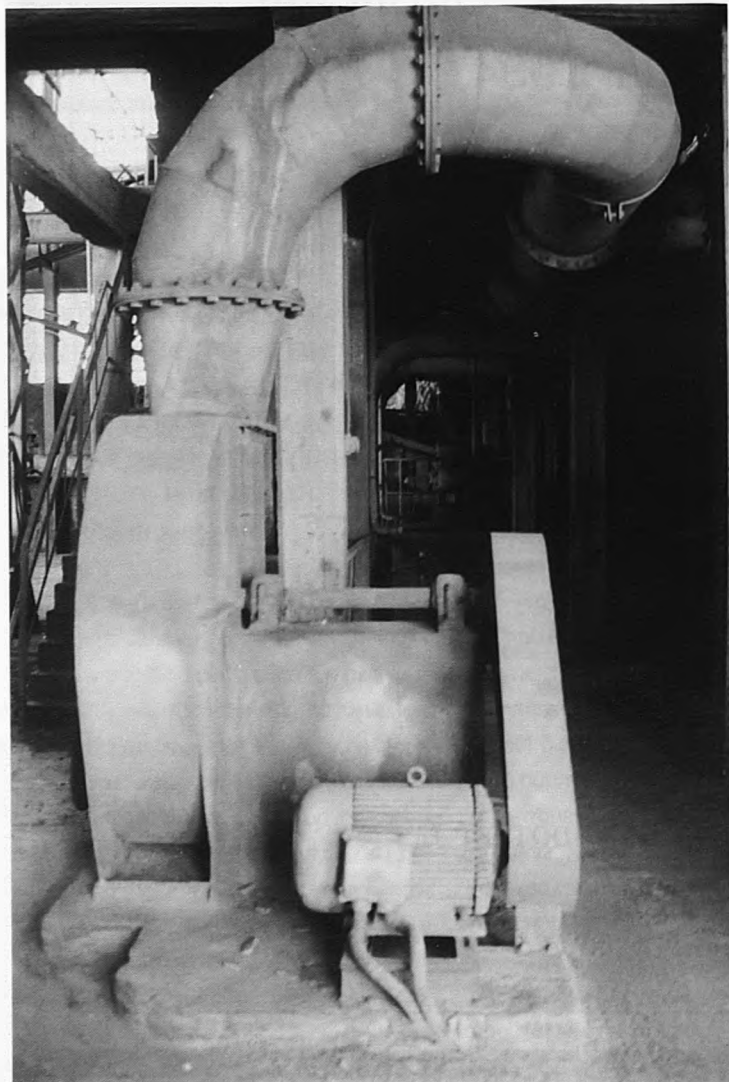

Τεχνολογικό-Πολιτιστικό Πάρκο του Ε.Μ.Π. στο Λαύριο

Παρουσίαση του αφιερώματος

ΑΝΝΗ ΒΡΥΧΕΑ-ΒΑΣΙΛΗΣ ΓΚΑΝΙΑΤΣΑΣ

• Στην ουσία το αφιέρωμα αναφέρεται στο ξεκίνημα ενός δύσκολου και πολυσήμαντου στόχου που αφορά μια παρέμβαση μεγάλης κλίμακας με φορέα ένα συγκεκριμένο τόπο – τις εγκαταστάσεις της πρώην Γαλλικής Εταιρείας Μεταλλείων Λαυρίου – ενταγμένου μέσα στο συνολικό γοητευτικό τοπίο της Λαυρεωτικής.

• Με τον παραπάνω τρόπο διατυπωμένο το όλο πρόβλημα προδιαγράφει τη συνθετότητά του και προκαλεί στη συνέχεια νέα ερωτήματα σε πολλαπλά επίπεδα.

Ερωτήματα που για να απαντηθούν απαιτούν σεβασμό, «υπομονή και επιμονή» στη διερεύνησή τους.

Και που παραπέμπουν είτε σε γενικότερα θέματα ρόλων και σχέσεων ανάμεσα στους διάφορους φορείς που εμπλέκονται είτε σε ζητήματα θεωρίας/έρευνας/τρόπων προσέγγισης, δηλαδή δράσης.

Πιο αναλυτικά τα ερωτήματα

α. Ο ρόλος ενός πανεπιστημίου σε σχέση με την πόλη σημαίνει παρέμβαση σε μια πόλη από ένα Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα.

Το Ε.Μ.Π. δεν μπορεί να λειτουργήσει σαν τον όποιο ιδιώτη, που έχει μια έκταση και με βάση μόνο οικονομικούς όρους και στόχους θα προχωρήσει στην καλύτερη δυνατή εκμετάλλευσή της.

Ο ρόλος του πανεπιστημιακού ιδρύματος, ρόλος εκπαιδευτικός ερευνητικός κύρια αλλά και αναπτυξιακός και κοινωνικός και πολιτιστικός ταυτόχρονα οφείλει

να χαρακτηρίσει πολύπλευρα την παρέμβαση, μέσα από μια πολυδιάστατη σκέψη έξω από κάθε λογική μονόπλευρης και μονοσήμαντης αντιμετώπισης.

Αυτό σημαίνει: Πολλαπλούς στόχους.

Συνδυασμός της εκπαίδευσης και της έρευνας με την παραγωγή και την ανάπτυξη, αλλά και με την κοινωνία και τον πολιτισμό.

Πολυεπίπεδη δράση ώστε παράλληλα, να υλοποιηθούν οι παραπάνω πολλαπλοί στόχοι.

Νεωτεριστικές προσεγγίσεις στο επίπεδο του προγραμματισμού, σχεδιασμού υλοποίησης και διαχείρισης ενός σύνθετου προβλήματος έτσι ώστε οι λύσεις που θα δοθούν απ' ενός να είναι ρεαλιστικές, απ' ετέρου να εξασφαλίζουν μια διαφορετική ποιότητα σε σχέση με τους στόχους που έχουν τεθεί ενώ παράλληλα θα ανοίγουν νέους δρόμους σε περιοχές όπου οι κλασικοί τρόποι παρέμβασης έχουν οδηγηθεί σε αδιέξοδα.

β. Η σημασία της πόλης, του τοπίου των ανθρώπων.

- Το Λαύριο η ευρύτερη περιοχή της Λαυρεωτικής και η ιστορία του...
- Το Λαύριο σήμερα μια πόλη σε διαδικασία αποβιομηχάνισης και οι άνθρωποι με την δική τους προσωπική και συλλογική ιστορία...

Όλα τα παραπάνω συγκροτούν μια ιδιαιτερότητα πολύτιμη που θα πρέπει να ενσωματωθεί στο έργο.

γ. Η σημασία του συγκεκριμένου τόπου, οι εγκαταστάσεις της πρώην Γαλλικής Εταιρείας.

- Το γεγονός ότι όλος ο χώρος των εγκαταστάσεων κτίσματα, υπαίθριος χώρος μηχανήματα και εξοπλισμός είναι και έχει κηρυχθεί διατηρητέο μνημείο αυξάνει τις απαιτήσεις για απόλυτη τεκμηρίωση της υπάρχουσας κατάστασης-τεκμηρίωσης εξονυχιστικής αλλά και απαραίτητης, ώστε να είναι ρεαλιστικές οι προτάσεις επασχεδιασμού του χώρου για τις νέες χρήσεις.

δ. Η επανακατοίκηση ενός τόπου, η δημιουργία του Τεχνολογικού Πολιτιστικού Πάρκου με ενέργειες που θα σέβονται την ιστορία, θα είναι ταυτόχρονα αναπτυξιακές και βιώσιμες.

Έτσι η υπόθεση του Λαυρίου αποδείχθηκε ότι κρύβει μέσα της όλα τα προβλήματα της επανάχρησης των παλαιών βιομηχανικών χώρων, πολλαπλασιασμένα λόγω του μεγέθους και της ταυτότητας της πόλης.

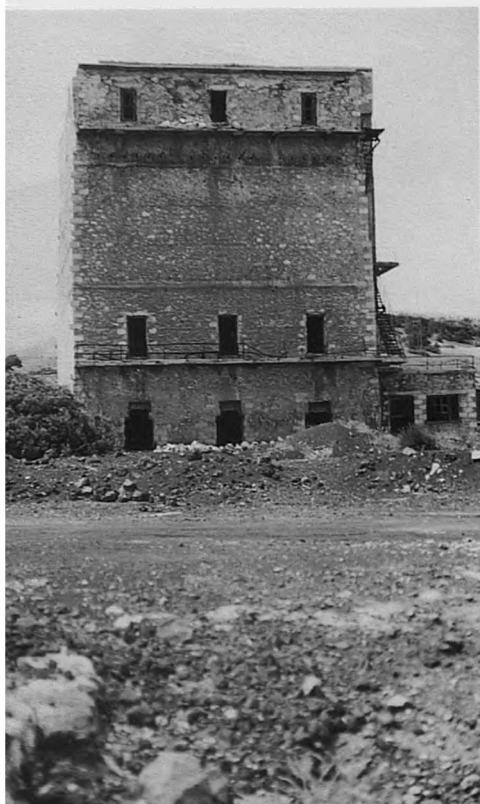

ΦΩΤ: ΣΟΦΙΑ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ

ΦΩΤ. ΣΟΦΙΑ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ

ΦΩΤ. ΣΟΦΙΑ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ

- **Το αρχιτεκτονικό πρόβλημα** της επανασύνδεσης ενός πολεοδομικού μνημείου για νέες χρήσεις μέσα στον λαβύρινθο των 39 ιστορικών κτιριακών μονάδων και του διάσπαρτου μηχανολογικού εξοπλισμού με σεβασμό στην ιστορική μνήμη.
- **Το περιβαλλοντικό πρόβλημα** της απορρύπανσης και της αδρανοποίησης των μολυσμένων από απόβλητα εδαφών.
- **Το οικονομικό και επιχειρησιακό πρόβλημα** της αυτοδύναμης και βιώσιμης λύσης.
- **Το κοινωνικό πρόβλημα** της απασχόλησης του ντόπιου δυναμικού, της απάντησης στη μάστιγα της ανεργίας.

Ζητήματα θεωρίας, έρευνας-δράσης μέσα από ένα σύνθετο έργο που στοχεύει στην αναβάθμιση μιας «πόλης σε κρίση», με την ουσιαστική συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας.

Τα ερωτήματα

Η σύνδεση της έρευνας με την παραγωγή αλλά και με την κοινωνία και τον πολιτισμό.

Η ιδιαιτερότητα του τόπου, του τοπίου και των ανθρώπων. Η κρίση.

Η επαναχρησιμοποίηση ενός μνημείου βιομηχανικής αρχαιολογίας.

Εναλλακτικές προσεγγίσεις. Διερεύνηση νεωτεριστικών μορφών παρέμβασης.

Η διαφορετικότητα στην συνολική παρέμβαση.

Την περίοδο Μαρτίου-Ιουλίου του '95 που θεωρήθηκε το ξεκίνημα της όλης προσπάθειας, υλοποιήθηκαν οι παρακάτω δράσεις που στόχευαν κυρίως στη συνέχιση του έργου. Τα άρθρα που παρουσιάζονται στο αφιέρωμα εντάσσονται στα πλαίσια της συλλογικής αυτής προσπάθειας.

Έγιναν:

1. Άμεσες σωστικές επεμβάσεις

1α. Απομάκρυνση και αδρανοποίηση τοξικών υλικών-αποκατάσταση εδαφών.

Μέσα από την εμπειρία ευρύτερης έρευνας για το Λαύριο που εκπονείται από το Εργαστήριο Μεταλλουργίας του Ε.Μ.Π. έγινε καταγραφή και χαρακτηρισμός των τοξικών υλικών, και των χημικών αντιδραστήρων που βρίσκονται αποθηκευμένα στην περιοχή του Τ.Π.Π.Α. με στόχο την σταδιακή απομάκρυνσή τους.

1β. Συντήρηση και προστασία των ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων.

1γ. Αποκατάσταση του Αρχείου Γαλλικής Εταιρείας Μεταλλείων Λαυρίου.

Το πολύτιμο αυτό αρχείο διάσπαρτο στους χώρους και εκτεθειμένο στις φθορές, τώρα καταλαμβάνει πάνω από 850 τρέχοντα μέτρα σε ράφια, ασφαλή.

2. Συνοπτική καταγραφή του κτιριακού δυναμικού

- α. Αρχιτεκτονική τεκμηρίωση.
- β. Κατασκευαστική τεκμηρίωση.
- γ. Μηχανολογικός εξοπλισμός.
- δ. Φωτογραφική τεκμηρίωση.

3. Κατασκευαστική αποτύπωση και αποτίμηση των κτιρίων. Άμεσες επεμβάσεις

- Καταγραφή και περιγραφή των υφιστάμενων κτιρίων και κτιριακών συγκροτημάτων.

Αποτύπωση των πρωτευόντων φερόντων συστημάτων και δευτερευόντων δομικών συστημάτων πλήρωσης, επικάλυψης κλπ.

Περιγραφή των υλικών και καταγραφή των ζημιών.

Έγινε λεπτομερής καταγραφή, αποτύπωση και ανάλυση για 37 κτίρια και κατασκευαστικές ενότητες.

Για κάθε κτίριο και για κάθε κατασκευαστική ενότητα:

- Σχέδια 1:10 και 1:50 κατόψεις τομές, ανακατασκευαστική ενότητα και όψεις.
- Γενικό αξονομετρικό ή ισομετρικό απεικόνισης των κατασκευαστικών ενότητων και των δομικών συστημάτων κάλυψής τους.
- Τουλάχιστον ένα ζεύγος φορέων της στέγασης σε κλ. 1:10.
- Βασικές λεπτομέρειες κάθε κατασκευαστικής ενότητας σε κλ. 1:10.
- Πρώτη αποτίμηση της κατάστασης των φερόντων και δευτερευόντων οργανισμών κάθε κατασκευής.
- Προτάσεις για τις πλέον αναγκαίες και άμεσες επεμβάσεις στήριξης προστασίας και ενίσχυσης των κατασκευών.

4. Αποτύπωση και αποτίμηση του μηχανολογικού εξοπλισμού

5. Φωτογραφική αποτύπωση

6. Εμπειρίες και παραδείγματα από τεχνολογικά πάρκα και μουσεία τεχνολογίας· η συναφής έρευνα στο Ε.Μ.ΙΙ.

Πραγματοποιήθηκε έρευνα και έγινε συστηματική αξιολόγηση των βασικών παραδειγμάτων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

ΦΩΤ: ΣΟΦΙΑ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ

ΦΩΤ: ΣΟΦΙΑ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ

7. Χαρακτήρας και περιεχόμενο τεχνολογικού πολιτιστικού πάρκου

- α. Η ανάπτυξη του Τ.Π.Π.Α πάντα σε συνάρτηση με το δυναμικό και τις προοπτικές της πόλης.
- β. Το ιστορικό των εγκαταστάσεων της ΓΕΜΑ.
- γ. Αποτίμηση τόσο του κτιριακού δυναμικού όσο και των υπαίθριων χώρων των εγκαταστάσεων.
- δ. Εκτίμηση των δυνατοτήτων ανάπτυξης νέων δραστηριοτήτων στο Τ.Π.Π.Α.- προτάσεις-οικονομικές παράμετροι.
- ε. Γενικές αρχές οργάνωσης του χώρου-προτάσεις για το πολεοδομικό συγκρότημα.
- στ. Εναλλακτικά σενάρια οργάνωσης δραστηριοτήτων και χρήσεων του κτιριακού δυναμικού του Τ.Π.Π.Α.

8. Διερεύνηση του περιεχομένου και της οργάνωσης του μουσείου τεχνολογίας στο κτίριο του μηχανουργείου

Τα συμπεράσματα της έρευνας για τα αντίστοιχα μουσεία στην Ελλάδα και την Ευρώπη, καθώς και εξειδικευμένη μουσειολογική και μουσειογραφική μελέτη έδωσαν εναλλακτικά σενάρια προτάσεων για το συγκεκριμένο χώρο του Μηχανουργείου ενταγμένο στο ευρύτερο σύνολο.

Τα άρθρα που παρουσιάζονται αναγκαστικά θέτουν συγκεκριμένα θέματα και αποτελούν τμήμα μόνο αυτής της προσπάθειας. Εντάσσονται όμως σε μια γοητευτική βιωμένη εμπειρία τεσσάρων μηνών που χαρακτηρίστηκε από μια ευρύτερη κινητοποίηση του επιστημονικού, διοικητικού και τεχνικού προσωπικού του Ε.Μ.Π., φοιτητών (προπτυχιακών και μεταπτυχιακών), ειδικών ερευνητών και συμβούλων σε στενή συνεργασία με την τοπική κοινωνία και πρώην εργαζόμενους της Γαλλικής Εταιρείας. Μια γεύση διεπιστημονικής προσέγγισης αλλά κυρίως έρευνας-δράσης για ένα έργο σε μια πόλη σε κρίση, σε ένα τοπίο με πολιτιστικές ιδιαιτερότητες.

Τυπογραφική επιμέλεια αφιερώματος :
Β. Γκανιάτσας